

ÜNNEPI BESZÉD DR. PETŐ ANDRÁS SZÜLETÉSÉNEK 132. ÉVFORDULÓJÁN

Egybegyűltek köszöntése:

Sok szeretettel köszöntöm ünnepségünkön a Pető András Kar vezetőit, a senior konduktorokat, munkatársaimat, iskolánk, szakiskolánk tanulóit, minden megjelent vendéget. Hagyományainkhoz híven idén is egy célért jöttünk ma össze: hogy emlékezzünk intézetünk névadójára, a konduktív pedagógia atyjára, Dr. Pető Andrássra, aki 132 éve a mai napon született és éppen a 74. születésnapján, 58 évvel ezelőtt a mai napon hunyt el.

Bevezetés:

Számunkra, akik itt jelen vagyunk, ez a bérház nemcsak egy a sok közül. Számunkra a Stollár Béla utca 4. - Pető idejében Klotild utca 4. - többlet tartalommal van felruházva. Számunkra ezek a falak kitüntetett falak, hiszen dr. Pető András otthonául szolgáltak több mint 20 éven át, az 1940-es évek közepétől egészen élete végéig. Dr. Pető András emléke és emléktáblája, - mely immár 27 éve fémjelzi ezt a helyszínt -, évről évre visszahívnak minket, hogy közösen megálljunk a Professzor életműve, munkássága előtt és emlékét őrizzük, szellemi hagyatékát tovább vigyük.

Ünnepi megemlékezés:

Ez a ház időutazásra hív minket. Alkalmat ad arra, hogy visszatekintsünk arra az időre, amikor Pető még itt élt, munkálkodott, segít abban, hogy tisztelgünk az időtálló érték előtt, amit a Professzor megalkotott, s aminek ez az épület az egyik bölcsője volt.

Dr. Pető András számára a Stollár Béla utcai lakás sokkal többet jelentett, mint egy otthont. Ez a hely volt az egyik alkotási törzshelye. Ebben az épületben történelmi jelentőségű, kreatív, innovatív, korát jóval megelőző alkotási folyamat zajlott: Pető itt fektette le a konduktív pedagógia alapjait, melyek annyira stabilnak és működőképesnek bizonyultak, hogy azokat mind a mai napig alkalmazzák a konduktorok világszerte.

A Stollár Béla utcai lakással kapcsolatosan az egyik meghatározó esemény, hogy 1945-ben itt találkozott egymással először dr. Pető András és dr. Hári Mária, aki így ír erről a bizonyos első találkozásról:

„Szerdán fél négykor az adott címen becsöngettem az V. emeleti lakásba, ahol rögtön egy 5x5 méteres szobába léptem, amely 8-10 igen aktív emberrel volt tele.

*Különleges, nevetséges hangzavarba csöppentem, s egyszer csak 3 cm-es résnyire kinyílt egy másik szobába vezető ajtó, s a résen keresztül egy arc szegmentje kiszólt: „**Remélem, ugyanolyan jó munkatársam lesz, mint a többi. Jó napot.**” Aki kiszólt, Pető volt.*

Az intézet őse, Petőnek e lakásán, így működött.”¹

Amint az dr. Hári Mária visszaemlékezéséből is kitűnik, Dr. Pető András Stollár Béla utcai lakásában orvosi magánpraxisának keretében betegeket fogadott, akik körében *„mozgáskísérleteket végzett. „Ez az egyes hiányzó mozgásfunkciók tanítására kitalált feladatok kipróbálását jelentette. Ez az időszak a konduktív nevelési hatásmechanizmus kezdeti próbálgatásának, megfigyelésének az időszaka” volt.*²

Dévai Júlia – aki akkoriban orvostanhallgató barátnője volt Hári Máriának – így emlékszik vissza erre a mozgáskísérleti időszakra:

A lakásban „Két-három ember, ilyen mozgáskísérleteket végzett. Például nem tudta emelni a térdét, akkor belekapaszkodott egy székbe és a szék oldalán számolva elkezdte emelni és fölfelé csúsztatni a lábát. Na akkor, kicsit tovább tolta, s akkor újból megpróbálta és emelni, számolni, emelni, számolni, emelni. És én is nagyon belementem ebbe, hogy jaj, csak sikerüljön! Odaálltam hozzá, húztam a széket és számoltam vele együtt és nagyon, kvázi mintha nekem kellett volna a lábamat emelni, és így mentünk végig az ablakig. Na, akkor volt egy ilyen pihenő. Akkor bemehettem Petőhöz. És rám nézett: Na, jöhet máskor is...”³

¹ Hári Mária: A konduktív pedagógia története, 1997, 25. old.

² Kállay Zsófia, Doktori (PhD) disszertáció, A konduktív nevelés hatásrendszerének fejlődése, különös tekintettel az aktivitást elősegítő nevelési tényezőkre, 2021, 42. old.

³ Feketéné dr. Szabó Éva (2008): Kezdetek. Dévai Júlia emlékei (Interjúfelvétel). Pető András Főiskola. 3'30" – 4'46"

A gyakorlati mozgáskísérletekkel párhuzamosan Pető ebben a lakásban hihetetlenül gazdag könyvtárat épített, ami a gyakorlati munka elméleti háttérét adta. Látogatóinak visszaemlékezéseiből megtudjuk, hogy a lakás „könyvszagú” volt, kilencven százalékát könyvek foglalták el.⁴ Ezek a könyvek, jegyzetek ma a Hári Mária Könyvtár és Regionális Forrásközpontba találhatóak.

Pataki László így emlékezik vissza Dr. Pető András és a könyvek kapcsolatára:

„...Pető doktor saját gyűjteménye ... feltehetően több ezer könyvből állt ... Arra határozottan emlékszem, hogy tíz sorban az asztal rövidebb oldalán, és húsz sorban a hosszabbik oldalán, egymás hegyén-hátán 10-15 könyv sorakozott. Hihetetlen mennyiségű tudás volt ott felhalmozva. Egy alkalommal Pető a következőt kérte tőlem: Menj be és balról a harmadik sorból, a negyedik könyvkupacnál fönről az ötödik könyvet hozd ide! Még a címét is megadta...”⁵

Dr. Pető András számára tehát ez a lakás biztos fészket jelentett. A Professzor ebben a különleges térben szabadon fogadhatta a betegeket, precízen kikísérletezve a konduktív pedagógia gyakorlati hatásait, eredményeit; valamint kedvére olvashatta a szakkönyveket, a legfrissebb nyugati folyóiratokat, a napra kész, friss újságokat akár angol és német nyelven is.⁶ Ezek a falak biztosították a Professzor számára, hogy éjt nap alá téve dolgozhasson zseniális alkotásán, a konduktív nevelésen.

Ezt igazolja Mesterházi Zsuzsanna, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Központ professzor asszonyának visszaemlékezése, aki akkoriban pont a szemben lévő házban lakott. Szobájának ablaka Pető András ablakára nézett. Innen megfigyelte, hogy Pető mindig nagyon későig dolgozott, olvasott. Sőt, ha hajnali háromkor felébredt, és kinézett az ablakon, Pető szobájában még mindig égett a villany.⁷

Dr. Pető András megfeszített munkájának gyümölcseként ebből a lakásból kinőhette magát a konduktív nevelés elmélete és gyakorlata, s megszülethetett a mára világhírűvé vált Intézet, amely immár 8 éve a Semmelweis Egyetem Karaként működik.

⁴ Ruffy Péter: Úttalan utakon, 1974, 98-99. old és Kálmán Zsófia (szerk.): Negyedszázad a kommunikáció bűvöletében (Budapest, 2012), 102. old.)

⁵ Deák Adrienn – Kollega Tarsoly István (szerk.): Tanulmányok a konduktív pedagógia köréből. A Hári Mária-pályázat gyűjteményéből (Budapest, 2016), 286-287.old.

⁶ Uo.

⁷ Kollega Tarsoly István (szerk.): A konduktív pedagógia kézikönyve. Több mint gyakorlat... (Budapest, 2019), 71. old.

Lezárás:

„Az, hogy egy adott személynek mi a jelentősége, sokszor csak a történelem távlatából értékelhető.”⁸ 132 évvel a Professor születése után mi már látjuk, hogy Dr. Pető András személyének a jelentősége kiállta az idő próbáját. Öröksége évről évre világszerte rengeteg mozgássérüléssel érintett gyermek, felnőtt, család életét teszi aktívabbá, kiegyensúlyozottabbá, örömtelibbé, teljesebbé.

Engedjék meg, hogy ünnepi beszédemet egy személyes gondolattal zárjam. Számomra azért is különleges ez a helyszín, mert itt nőttem fel a szomszédban, ezt az utcát érintve jártam be a Petőbe főiskolás koromban. Valahogy mégis úgy alakult, hogy csak a konduktori diploma megszerzése után tudtam meg, hogy ilyen közel élek dr. Pető András egykori lakhelyéhez.

Ma is sokszor sétálok erre a Duna parton, olyankor ránézek erre az épületre és eszembe jut a Professor. Próbálom elképzelem magam előtt a lakást, a mozgássorok gyakorlására berendezett szobát, a hatalmas könyvtárat, és persze magát Petőt, aki itt egyszerre volt otthon, s egyszerre uralta az innovatív, alkotó teret.

Ezek után eszembe jut a Professor gazdag öröksége és alapvető elve: *„mindenkit feljebb kell emelni arról a pontról, ahol éppen tart”*⁹. Örömmel tölt el, hogy konduktorként ezt az örökséget, ezt az elvet én is tovább vihetem. Ahogy mi itt, mindannyian tovább visszük Pető András örökségét azáltal, hogy megemlékezünk róla és tiszteljük, őrizzük azt, amit felépített.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

Az ünnepség időpontja: 2025.09.11.

Helyszíne: 1055 Bp. Stollár Béla utca 4., Dr. Pető András egykori lakhelye és emléktáblája

A beszédet írta és elmondja: Muzslai-Bízik Hanna

⁸ Földesi Renáta: Pető András és a konduktív nevelés gyökerei, 2016, In: Tudomány és Hivatás, első évfolyam, első szám 2016 tavaszi félév, 7. old.

⁹ u.o. 13. old.